

ŠKODLJIVCI V ZELJU V VROČEM POLETJU

V zelju in nekaterih drugih zelenjadnicah iz družine križnic imamo v poletnih mesecih običajno veliko težav s škodljivci.

Pri spremljanju škodljivcev v zelju opazimo v zadnjem času na feromonskih vabah in lepljivih ploščah velik ulov bolhačev, kapusovih moljev, resarjev in tudi kapusove muhe.

Na številčnost omenjenih škodljivcev imajo velik vpliv vremenske razmere, posebno višje temperature, ki vplivajo med drugim tudi na intenzivnejše hranjenje in posledično tudi škode po teh škodljivcih.

Za omejitev škode imamo na voljo nekemične ukrepe in tudi uporabo FFS.

BOLHAČI

Za napade bolhačev so posebno dovzetne rastline v zgodnjih razvojnih stadijih. Kapusovi bolhači so oligofagni, živijo in prehranjujejo se na križnicah. Poletni pojav kapusovih bolhačev je običajno od julija dalje. Namakanje, ki povečuje vlago v tleh moti razmnoževanje bolhačev. Ostali agrotehnični ukrepi kot so npr. plitvo okopavanje, zatiranje plevelov in oroševanje, vplivajo na hitrejši razvoj rastlin in tako manjšo dovzetnost za napad bolhačev. Zelo učinkovito je prekrivanje nasadov s prekrivkami oz. protiinsektnimi mrežami, ki preprečujejo dostop bolhačem na zelje in druge križnice. Pravočasna setev privabilnih posevkov, kot so npr. (bela gorjušica, redkev) privablja bolhače, da se hranijo na njih in povzročijo manj škode v na gojenih križnicah. Uporaba biostimulantov ali sredstev za krepitev rastlin nima neposrednega vpliva proti škodljivcem, vendar pa spodbujajo rastline k bolj učinkovitemu sprejemu in izrabi hranil ter sprožijo naravne mehanizme proti škodljivcem. Posledično imajo rastline lahko npr. čvrstejšo listno povrhnjico, ki je manj privlačna za bolhače. Na manjših površinah se lahko poslužujemo tudi posipa rastlin z lesnim pepelom, ki deluje kot mehansko odvrčalo.

Zatiranje bolhačev s FFS običajno opravimo zgodaj zjutraj ali zvečer, ko je na rastlinah rahla rosa in temperature niso previsoke. Za varstvo pred kapusovimi bolhači so v zelju registrirani: Asset five (lahko ga uporabimo največ 3 krat v eni rastni sezoni), Benevia (uporaba dovoljena samo enkrat letno), Decis 100 EC (uporaba dovoljena največ enkrat v eni sezoni), Karate zeon 5 CS (uporabimo ga lahko največ dvakrat v eni sezoni), Laser plus (uporaba največ dvakrat v eni rastni dobi).

RESARJI

Nevarnost za prerazmnožitev resarjev je posebno velika v toplih in sušnih letih. Najpogosteje se na zelju med resarji pojavlja tobakov resar. Ličinke in odrasli osebki sesajo na listih rastlinski sok, kar povzroča na zelju tvorbo svetlih bradavic na spodnji strani listov, ki pozneje porjavijo.

Ukrepi: Pred sajenjem preverimo napadenost z resarji, saj obstaja možnost prenosa. Skrbimo za zmerno gnojenje z dušikom, v več odmerkih. Razmnoževanje resarjev ovira namakanje rastlin z oroševanjem z vrha. Prekrivanje rastlin z dovolj gostimi protiinsektnimi mrežami je preventivni ukrep, ki pride v poštev predvsem na manjših površinah. Pri zmanjševanju populacije škodljivih resarjev imajo določeno vlogo tudi različni naravni sovražniki, kot so npr. polonice, plenilske stenice, plenilski resarji, razni hrošči, tenčičarice, plenilske pršice, parazitoidi in pajki. Skrb za naravne sovražnike je zato pomemben dejavnik pri zmanjševanju številčnosti populacije tega škodljivca. Za kemično zatiranje resarjev v zelju lahko uporabimo: Carnadine, Karate zeon 5 CS, Laser 204 SC, Laser plus, Movento SC 100, Neemazal – T/S.

KAPUSOVA MUHA

Kapusova muha lahko povzroča veliko škodo tudi poleti (drugi rod muh se pojavlja običajno od julija do avgusta). Samice kapusove muhe so aktivne v sončnem in toplem vremenu. Muha odloži ob koreninski vrat ali v razpoke v tleh 100-120 jajčec, v skupine 2-10 jajčec v 8-12 dneh. V hladnem in deževnem vremenu muhe niso aktivne in se varno pritrdijo na spodnjo stran listov ter čakajo na ugodne razmere. Za obvladovanje kapusove muhe obstaja več možnih ukrepov: prekrivanje posevkov s polipropilensko ali vlaknato folij, uporaba fine protiinsektne mreže (pred naletom muh), odstranjevanje plevelov iz družine križnic, mešani posevki zelja z deteljami, ipd. Kemično varstvo: Benevia, Karate zeon 5 CS, Laser plus, Neemazal -T/S. Za varstvo pred kapusovo muho je ob saditvi zelja registriran tudi talni insekticid Columbo 0,8 MG.

KAPUSOV MOLJ

Ima 3-4 rodove letno. Drugi rod metuljčkov se pojavi običajno julija, tretji rod avgusta. Med nekemične ukrepe varstva štejemo prekrivanje nasadov s protiinsektnimi mrežami (učinkovito je samo pravočasno pokrivanje pred naletom metuljčkov), zatiranje plevelov (npr. navadnega pleščca), ki so gostitelji kapusovega molja. Za varstvo pred moljem imamo v Sloveniji na razpolago nekaj pripravkov na podlagi bakterije *Bacillus thuringiensis* (pripravki: Agree WG, Delfin WG, Lepinox plus). Poleg omenjenih pripravkov so za varstvo pred kapusovim moljem registrirani tudi naslednji pripravki: Affirm, Benevia, Carnadine, Decis 100 EC, Mimic, Neemazal T/S, Karate zeon 5 CS. Za varstvo pred moljem **so izven najožjih vodovarstvenih območjih z uredbami** dovoljeni tudi pripravki na podlagi aktivne snovi klorantraniliprol (Coragen, Voliam in Shenzi 200 SC).

Pozorni bodite tudi na pojav sovka tako listnih kot tudi talnih ter kapusovega belina in ob pojavu oz. ob preseženem pragu škodljivosti ustrezno ukrepajte. Nalet kapusove hrčice pri nas ni velik, vendar pa iz nekaterih drugih lokacij poročajo o potrebi po varstvu kapusnic pred to nevarno škodljivko.

Pripravila: Breda Vičar

Viri:

<https://agromet.mkgp.gov.si/APP2/Prognostika/Index>

<http://www.fito-info.si/>

<https://www.ivr.si/skodljivi-organizmi/>